

Kelemen Zoltán versei elé

Rilke írja, hogy harmincéves kora után már mindenki felelős az arcáért. Talán nem hamisítom meg a rilkei gondolatot, ha hozzáteszem: ezt az arcot húsz és harminc közt kell megteremtelnünk, ekkor kell határozottá tenni a vonásait, különben nem lesz miért felelnünk – azután. Természetesen, a költői arcról beszélek, amelyet a versek – bármilyen esetlegesek, szétfolyóak is még – rögzíthetnek igazán, nem a képiro masinák, s azért a versek, mert nem a pillanatnak (vagy az örökkévalóságnak?) kimerevítve, hanem mozgásában: mosolyaival, fintoraival, nyugtalanul futkosó tekintetével mutatják fel az arcot, a folyton változót, mégis egyetlent, összetéveszthetlent – a költőét. Azaz: jelen esetben egy fiatal költőét, a huszonöt éves Kelemen Zoltánét, aki még nem az arcáért felelős, hanem azért, hogy azt az egyetlen, csak őhöz tartozó arcot véglegessé alakítsa.

Most leginkább a szeme látszik: az Ószövetségben és a Jelenések Könyvében kavargó látomásokra szegzett komor tekintete, amely a kamasz kiábrándultságától a felnőtt férfi szikár illúziótlanságáig ível. Kelemen Zoltán nem kitalálja a látomásait, hanem mintegy rájuk mutat (néha bizony hiányzik is a „kitaláltság”), s amikor azt írja: „szemem kirakatüveg mögöttem / tűzvész tombol és gyíkok röpködnek a / júdeaiak könnyezve nézik az új kenyér halálát...”, mintha híradófilmet látnánk – a CNN közvetíti ilyen szenttelenül a boszniai vérengzéseket. „Hamuból kell megalkotnunk magunkat” – írja máshol ez a nagyon fiatal és nagyon kétségbeesett költő, akinek felnőttkora körül városok égnek, a verssoraiba is átcsapó lángokkal, s így folytatja: „mert ami egyszer már elégett az még egyszer nem ég el”, s mint eddigi élete és költői léte legfontosabb tanulságát, addig ismételve, amíg kérdés nem lesz belőle: „még egyszer nem ég el?”

Mennyi fájdalom és mennyi – bárha titkolt – reménykedés van ebben a kérdésben! Az előtted/előttetek járók nevében, akik szintén csak kérdezni tudtak, s mára a kérdéseikből is kifogytak, mit mondhatnék erre? Csak ennyit: ki tudja, Zoltán, ki tudja?

Baku István

KELEMEN ZOLTÁN

Biblia

*elhalasztottuk a kivégzést és a virágokat
szemem kirakatüveg mögöttem
tűzvész tombol és gyíkok repülnek a
júdeaiak könnyezve nézik az új kenyér halálát
tudják mi ez gyerekek ülnek a koraesti
országúton szemük ártatlanul vörös a
pernyeesőtől kicsit
magasabban illés és ézsaiás ül a rét felett
ézsaiás hegedül illés pásztorsipján fűz bele
lágyabb dallamokat egy*